

Graag reageren we op de voorgenomen Algemene maatregel van Bestuur (AmvB) betreffende de uitdrukkingsvaardigheid van studenten in het hoger onderwijs (artikel 1.3, lid 5 van de nieuwe wet Taal en Toegankelijkheid). In deze AmvB worden drie studentgroepen genoemd:

1. Nederlandstalige studenten die studeren aan een Nederlandstalige opleiding
2. Niet-Nederlandstalige studenten die studeren aan een Nederlandstalige opleiding
3. Nederlandstalige studenten die studeren aan een niet-Nederlandstalige opleiding

Voor de laatste twee groepen voorziet de AmvB in een aantal kaders. Hierop willen we in dit stuk niet ingaan. Wel willen we ingaan op de eerste groep studenten (tevens met afstand de grootste groep), waarvoor in de huidige AmvB geen kaders gegeven worden, wat onzes inziens onterecht is en een gemiste kans. Graag lichten we dit toe en geven suggesties ter overweging. Taal en toegankelijkheid is immers geen thema dat zich zou moeten beperken tot studenten die in een andere taal dan het Nederlands les volgen.

De onderliggende doelstelling van de wet is om de uitdrukkingsvaardigheid van studenten (uit welke groep dan ook) te [bevorderen](#). Wat onder bevorderen verstaan wordt interpreteren wij als vergroten, verder brengen. Het bevorderen van de taalvaardigheid van Nederlandstalige studenten in Nederlandstalige opleidingen, is nodig om succesvol te kunnen studeren en mee te kunnen doen in de beroepspraktijk. De aanname dat alle studenten – simpelweg door deel te nemen aan de opleiding – impliciet de juiste taalvaardigheid verwerven tijdens de opleiding, is niet gestoeld op wetenschappelijke onderbouwingen, noch op de ervaring uit de praktijk. Sterker nog: een steeds grotere groep heeft moeite met de taal in het hoger onderwijs en vanuit het beroepenveld klinken vaker klachten over het taalniveau van afgestudeerden.

Juist om die reden is het van enorm belang om bevordering van taalvaardigheid stevig te verankeren in de onderwijsstructuur. Een helder taalbeleid, ook een van de aanbevelingen uit [Vaart met Taalvaardigheid](#) (Taalunie, 2015) en [een onderdeel van de WTT](#) kunnen hierin verschil maken.

Om die manier kan meteen gewerkt worden aan twee belangrijke ambities uit de [Strategische Agenda Hoger Onderwijs](#) (2019):

- toegankelijker hoger onderwijs en groter studentsucces;
- betere aansluiting op de arbeidsmarkt en samenleving.

Wanneer er in het onderwijs expliciet aandacht is voor de taalvaardigheden die belangrijk zijn voor succesvol studeren en participeren in het beroepenveld, staan deze ambities immers centraal.

De taal die gebruikt wordt in het hoger onderwijs verschilt op verschillende punten van de taal die gebruikt wordt in de vooropleiding. Om mee te kunnen doen in het hoger onderwijs wordt van studenten verwacht dat ze uit de voeten kunnen met een meer academisch (voor de studie) en meer professioneel (voor het beroep) taalregister. De bevordering van deze twee registers is cruciaal om goed door en uit te kunnen stromen. Daarom is het belangrijk om in het onderwijs, expliciet en geïntegreerd, te werken aan deze vaardigheden, om te komen tot de juiste uitdrukkingsvaardigheid aan het eind van de opleiding.

Studenten die in het hoger onderwijs instromen beschikken over een behoorlijke algemene taalvaardigheid, anders hadden ze hun vooropleiding niet kunnen voltooien. Deze

taalvaardigheid hebben ze deels expliciet aangeboden gekregen in lessen en deels impliciet ontwikkeld doordat het voorbereidend onderwijs erop ingericht is studenten te brengen tot een bepaald (algemeen) niveau (3F of 4F). Ook in het hoger onderwijs zou er sprake moeten zijn van expliciet aanbod op de nieuwe taalregisters en op onderwijs dat erop ingericht is om studenten impliciet te laten leren. Dat vraagt om taalbewuste en didactisch bekwame docenten en dat vraagt om een weldoordacht curriculum op het gebied van taalontwikkeling. Juist door bij elk onderdeel van het curriculum aan te sluiten bij het groeipotentieel van elke student, kan taalontwikkeling optimaal plaatshebben. Losse taallessen naast het curriculum leveren doorgaans op de lange termijn weinig op. Dat betekent dat de inspanningsverplichting niet langer alleen voor de student geldt, zoals dat nu het geval lijkt, maar ook voor de opleidingen zelf. Daarom stellen we de volgende aanvulling (in het paars) in de AmvB voor de groep Nederlandstalige studenten in het Nederlandstalige onderwijs voor:

- Instellingen moeten voorzieningen aanbieden die erop gericht zijn de algemene taalvaardigheid in het Nederlands van haar Nederlandstalige studenten op peil te houden en uit te breiden met de specifieke taalvaardigheid die nodig is voor studie en beroepscontext. Onder algemene taalvaardigheid verstaat de regering: het vaardig zijn in zowel de receptie als de productie van zowel mondelinge als schriftelijke taaluitingen in het Nederlands. Met deze opvatting van algemene taalvaardigheid wordt aangesloten bij het wettelijk vastgelegde *Referentiekader doorlopende leerlijnen taal en rekenen* dat geldt van het basisonderwijs tot het hoger onderwijs. Naast deze basis spannen instellingen zich ervoor in alle studenten de specifieke taalvaardigheid te laten ontwikkelen die nodig is om succesvol te kunnen studeren en mee te kunnen doen in de beroepscontext.
- De inspanningsplicht betekent voorts dat instellingen onderwijs bieden aan de Nederlandstalige studenten dat bijdraagt aan de ontwikkeling van de groei in algemene en specifieke uitdrukkingsvaardigheid in het Nederlands. Zo worden Nederlandstalige studenten in de gelegenheid gesteld om de vaardigheid te ontwikkelen om de tijdens de opleiding opgedane kennis en inzichten in hun Nederlandstalige communicatie te leren en tot uitdrukking te brengen. De inspanningsplicht betekent ook dat opleidingen een taalbeleidsplan opstellen en periodiek evalueren.

Met de hierboven genoemde aanvullingen werkt de Wet Taal en Toegankelijk aan

- het vergroten van de taalvaardigheid en dus van studiesucces van alle studenten tot het niveau dat noodzakelijk is voor door- en uitstroom;
- het toegankelijk houden van het hoger onderwijs voor studenten die bij aanvang nog niet beschikken over de taalregisters die cruciaal zijn in het hoger onderwijs;
- het vergroten van de onderwijskwaliteit door de rol van taal als vehikel van leren, denken en (professioneel) communiceren te onderkennen en het onderwijscurriculum hierop aan te passen (middels een praktisch georiënteerd taalbeleid).

Voor ons is dat precies wat een Wet Taal en Toegankelijk zou moeten voorstaan.